

- ב. הבעל נערה המאורסה שנבעלה שלא כדרכה ועדיין היא בתולה; לתנא קמא דינו בסקילה, ולרבי (וכן היא דעת רבי מאיר בסתם מתניתין. עתוס') בחנק כבעולה (ומת האיש אשר שכב עמה לבדו).
א. מודה רבי לענין קנס שדינה כבתולה (רבי זירא – קדושין ט. וכ"מ רפ"ג דכתובות ולהלן עג:).
ב. נראה שהערה, למאן דאמר זו נשיקה – דינה כביאה שלא כדרכה, שלחכמים נשאת בתולה והבא עליה בסקילה, ולרבי דינה כבעולה (עפ"י חזון איש).

דף סז

- קמא. א. מהו עונשו של המסית לעבודה זרה; הדיוט או נביא; מסית את היחיד או את הרבים?
ב. האם המסית נענש ללא התראה? כיצד מעידים עליו?
א. המסית את חברו לעבוד עבודה זרה – דינו בסקילה.
ואם הוא נביא שהיה מתנבא בשם הקב"ה לעבוד עכו"ם (או שאמר בשם עכו"ם. ערמב"ם; חזו"א) – לחכמים, דינו בסקילה גם כן. ולר"ש – בחנק.
מדיחי עיר הנדחת – לחכמים בסקילה, ולרבי שמעון בחנק. וסתם מתניתין כחכמים.
מסית ומדיח ונביא השקר, אין בהם חיוב חטאת בשוגג – מפני שאין בהם מעשה (עפ"י תורת כהנים. עתוס' סה: ד"ה הואיל).

- ב. המסית אינו צריך התראה, שאפילו אמר לשנים – הם עדי ומביאים אותו לב"ד וסוקלים אותו. וכשאמר לאחד, אומר לו: יש לי חברים רוצים בכך (כדי שיהיו עדים בדבר). ואם היה ערום וחושש לדבר בפניהם – מכמינים לו עדים אחורי הגדר, והוא אומר: אמור מה ששמעת ביחוד (= ביני לביניך), והלה אומר לו, והוא אומר לו: היאך נניח את אלקינו שבשמים ונלך ונעבוד עצים ואבנים. אם חוזר בו – מוטב. ואם אמר: כך היא חובתנו, כך יפה לנו – העומדים מאחורי הגדר מביאים אותו לב"ד וסוקלים אותו.

- קמו. א. עונשו של המכשף – במה?
ב. מה בין מעשה שדים למעשה כשפים?

- א. המכשף או המכשפה, אם עשו מעשה ממש ע"י כישוף; לדעת סתם מתניתין, רבי עקיבא וכן עזאי ורבי יהודה – דינם בסקילה. (ונחלקו על מקור הילפותא). ולרבי יוסי הגלילי – בסייף.
אם אחז את עינים (ע"י כחות כישוף) ללא פעולה ממשית – פטור אבל אסור.
אבל בכגון החכמים שהיו עוסקים בספר יצירה, ועל ידי שהיו מצרפים אותיות השם שבהם נברא העולם, נבראה בריאה – אין זה כישוף ומותר (שלא על ידי מכשפות באה [על ידי שם טומאה. ערש"י צא סע"א. וע"ש מהרש"א], אלא מעשה הקב"ה הוא על ידי שם קדושה שלו. רש"י). [ולמה נקרא שמם 'כשפים' – שמכחישים פמליא של מעלה].

- ב. אמר רבי אייבו בר נגרי אמר רבי חייא בר אבא: בלטיהם – אלו מעשה שדים (בלט' – בהחבא. שהשדים נסתרים ואינם נראים. והיו החרטומים עושים בלחשיהם על ידי שדים. רש"י). בלהטיהם – אלו מעשה כשפים (שנעשה מעצמו ולא ע"י שדים. וכמו לה ט החרב המתהפכת – מאליה. רש"י).
ואמר אביי: המקפיד על כלי (שאינו יכול לעשות דבר בלא כלי הראוי לאותו דבר. רש"י) – שד. שאינו מקפיד – כשפים.

אמר רבי אליעזר: אין לשד שליטה על בריה פחות מכשעורה. ואין יכול לכנף אלא בריות גדולות יותר. לכך נאמר במכת הכנים ויאמרו החרטמים אל פרעה אצבע אלקים הוא. [ולברוא אינו יכול כלל, אף לא בריות גדולות (רב פפא). וכן אין יכול להחיות המת, אבל יכול לאחוז את העינים כאילו ממיתו ומחיהו – כמעשה דרב].
מעשה מכשפות נבדק על ידי מים (חיים. רש"י) – שהם נימוחים בהם.

דין שאלה בדבר שדים, האם מותר או אסור – ע' להלן קא.

דף סח

- קמז. א. מתי התירו לו חבריו לרבי אליעזר הגדול את נידויו?
 ב. ממי למד רבי עקיבא הלכות כישוף (בנטיעות קישואין ולקיטתן)?
 ג. האם יש אופן שמוטר לשרוט בבשרו על המת?
 ד. באיזה אופן מותר לעשות מעשה כישוף?
- א. בשעת מיתתו של רבי אליעזר, עמד רבי יהושע על רגליו ואמר: הותר הנדר הותר הנדר. ומכאן שמי שמת בנידויו – מתירים אותו לאחר מיתה ואין צריך לסקול ארונו, וטורחים בעניני תכריכיו וקבורתו, וכן הסכימו הרמ"ה והרשב"א (ר"ן).
- ב. תחילה למד רבי עקיבא הלכות כישוף מרבי אליעזר, אבל לא סברן (= הבינן על בורין עד שנתיישבו על לבו), ושוב למד מר' יהושע וסברן.
- ג. מצינו שרבי עקיבא היה מכה בבשרו במיתת ר' אליעזר רבו, עד שדמו היה שותת לארץ. ופרשו בתוס' שמשום צערו על התורה שאבד עשה כן, ואין זה בכלל איסור ושרט לנפש...
- ד. לא תלמד לעשות... ומכשף – אבל אתה למד להבין ולהורות.
- א. דוקא לת"ח התירו, שאין לחוש שיטעה אחריהם (עפ"י המאירי. וע' אגרות משה יו"ד ח"ב קיא. וע' בלקוטי הלכות שלא מצא דין זה ברמב"ם. ולהנ"ל שמא י"ל שלכך השמיט משום שאינה הלכה לכל אלא ליחידים).
- ב. יש שהתירו מיני כישוף לצורך רפואה, כאשר התועלת מצויה על פי הנסיון (ע' בספר החינוך סב; שו"ת הרשב"א תיג; יש"ש חולין פ"ח יג).

פרק שמיני

דפים סח – סט

- קמת. א. בן סורר ומורה האמור בתורה – בן כמה הוא?
 ב. האם קטן מזריע ומוליד?